

JULIS NAPLÓJA

Eppen megágyaztam, hogy feküdjenek le, amikor vendég jött. Gazdám ment ajtót nyitni, a nagysága meg dohogott, hogy kit hozott megint az ördög, nincs az embernek egy nyugodt estéje.

— Szerbusz Bélám, Isten hozott, de régen láttalak. — örvendezett gazdám a vendégnek.

— Az istennek más dóga van apuskám, minthogy engem vezetgessen — nevetett a vendég, aztán meg folytatta: — de nem megyek el szent ember háza előtt, hogy be ne térjek.

A nagysága megismerte a hangjáról, mert mondta nekem:

— Ez a legutolsó csavargó a városba, most is biztosan a börtönből jön. Látod, ilyeneket szed össze az én uram.

Aztán kiszólt:

— Várjatok az előszobában, míg berakjuk az ágyneműt.

De a vendég csak bejött.

— Csókolom kacsóit, — mondta, oszt csányán nevetett, meg nyujtotta a kezit.

A nagysága nem nagyon akart, de csak kezét fogott vele.

Gazdám meg nem vette észre, hogy a nagysága nem szívesen látja a vendéget, oszt még így szólt:

— Mit szólsz a mi Bélánkhoz, lám-lám, hogy nem felejtett el minket.

De mikor a vendég erővel kezét akart csókolni, a nagysága meg nem hagyta, hát csak rászólt a vendégre, de csak szelíden, ahogy ő szokott:

— Egyszerű emberek vagyunk mi Bélám, nem divat nálunk a kézcsók.

De észrevettem én azt, hogy a nagysága csak akkor nem enged kezét csókolni, ha gazdám is ott van. Lehet, ennek a vendégnek máskor se engedne, mert ennek a cipője is lukas volt, a nadrágja is foltos volt, meg a kabátja is, de azért szépen vasaltas volt a nyakkepdője.

Olyan magas volt, mint gazdám, csak kövérebb, meg mindig heherészett. Nem tetszett nékem az első perctől.

Mert engem nagyon kicsúfolt az első percben, mert komolykodva meghajolt előttem, hogy:

— Kit tisztelhetek kegyedben nagysád, nemdebár a szobalányt?

Én elpirultam, hogy csúfol a csoszé, meg vártam, hogy gazdám megvédjen.

Szólt is neki rögtön:

— Kópé vagy te Bélám, Julia a mi kedves munkatársunk. Mindjárt hoz egy kis harapuivalót. Ugye kedves?

Örültem, hogy kimehetek, oszt jött utánam a nagysága is.

— Készíts nekik tejját, meg vigyél a süteményből! Én ugyan be nem teszem a lábam.

Ezzel be a fürdőszobába, oszt bezárta az ajtót.

Én föltettem a vizet forni, meg a tésztából is raktam a tálcára. De nem tudtam, hogy hány bögrét vigyek be, mert gazdám azt mondta, hogy én is mindég velük egyek, ha ők esznek, ha vendég van is. De ma már vacsoráztunk. Meg azt se tudtam, hogy a nagyságának vigyek-e vagy ne vigyek. Legjobb lesz tőle megkérdezni — gondoltam — oszt bekopogtam.

— Csinálj amit akarsz — mondta, — hagyjatok engem békén.

De aztán csak kinyitotta az ajtót: mondd meg nekik, hogy fáj a fejem.

Vártam, hogy forrjon a víz, a nagysága meg megint kiszólt:

— Közel ne engedd a gyerekhez, mert bűdös ennek a szája, fertőz a lehellete is!

Csakugyan én is emlékszem, hogy megcsapott a bűz, amikor engem csúfolt.

Leterítettem benn az asztalt, meg három kistányért vittem a tésztának, meg három bögrét a tejának és még három aljat. De benn a csözé olyan hangosan beszélt, meg heherészett, hogy föl-ijesztette Mátét. De gazdám nem szólt rá, csak kivette Mátét az ágyából, oszt Máté mindjárt elhallgatott.

— Látod, Belám, ez az igazi boldogság, a gyerek. Térj vissza Erzsébethez, boldogra fordulhat a ti életetek is.

— Ne sajnálj apuskám, nincs szükségem a sajnálatodra — mondta a csözé. Oszt olyant csipett Mátén, hogy az mindjárt ríni kezdett. Ezt meghallhatta a nagysága, mert mindjárt beszaladt, oszt elvette gazdám-tul Mátét. De Máté csak rítt, csak akkor hallgatott el, amikor gazdám visszavette, oszt beszélt neki:

— Kis fíjam, szeret téged Béla bácsi, ne mutasd ki a fogad fehérjét, hogy te ilyen síró legény vagy.

Gazdám rögtön megnyugtatta Mátét, még ha már mi mindent megpróbáltunk is. Most is elaludt a karján, oszt lefektette.

Ahogy a tejját behoztam, gazdám rámszólt:

— Négyen vagyunk kedves, kit akar kihagyni a tejjából?

A nagysága mondta erre:

— Bocsássanak meg, de fáj a fejem. Fogyasszák el egészség-gel nélkül.

A nagysága szépen tud beszélni, ha akar, mert az ő szülei urak voltak. De gazdám rászólt, hogy a tejjátul meggyógyul a feje, oszt hoztam neki is bögrét, aljat, meg kistányért. Avval leültünk enni.

— Mit csinál asszonyom, ha még életben szentté avatják a férjét? — csúfolta a vendég a nagyságát.

— Protestáns szentek nincsenek. De magának se ártana egy kis igyekezet.

Ezt jól megmondta a nagysága, de a csözének föl vót vágva a nyelve.

— Asszonyom, én utolsó akarok lenni. Majd megforgatják egy kicsit a társadalmat, oszt utolsóból lesznek az elsők.

— Kópéködsz te, Bélám, mást mond a szád, mint ahogy érzel — mondta gazdám.

Haragudtam gazdámra, hogy pártját fogta, de ő nem mond rosszat senkiről.

Ettünk, ittunk, egyszer csak rám szólt a vendég:

— Mutassa csak a lábát, fijam!

Én húzódtam tülle, de ő csak lehajolt az asztal alá, oszt nagyot heherészett:

— Vádliban még vékony, de már is csinoska! — még kacsinzott is a csozé.

Gazdám megint rászólt, akkor meg a nagyságának támadt:

— Asszonyom, veszélyes ilyen csinoska círmóst a házhöz venni. Az én Özsébem, míg együtt voltunk, rávaszul esinálta. Csak ötvenen felül és csak testihibásat!

A nagysága már nem győzte hallgatni, oszt rászólt:

— Ön az uram vendége, ezért hallgatom. De már rég túlment a határon.

Gazdám békítette őket:

— De kislány! De Bélám! Nehogy nehezteljenek egymásra. Bélám, mintha valóban sokat kópéskodnál. A mi Júliánk még gyermek. Nézd, hogy pirul szegényke.

De ő csak mondta:

— Gyermek ide, gyermek oda, vagy te nem szereted a csibehúst?

Szégyeltem magam, hogy így csúfolt, de engem aztán békén hagyott, csak a nagyságát szekirozta.

— Komolyan érdekel, asszonyom, hogyan látja egy szent felesége a férjét. A szent, mint férj! Írni szeretnék erről a témáról. Szabad egy diszkrét kérdést? Boldog Ön asszonyom? És mondja csak, a szentek is szoktak néha malackodni? Nono, csak úgy, mint az házastársak között szokásos.

A nagysága fölállt:

— A férjem kedvéért türtem eddig, de bocsásson meg, tovább nem hallgathatom.

Csudáltam a nagyságát, hogy ilyen finom, de nagyon is igaza volt a csozéval szemben.

— Befejeztem asszonyom, komoly bűnbánatom van, ha megsértettem. Megtört szívvel esedezem bocsánatért. Tegyen boldoggá, hogy kacsóit illethessem.

A nagysága a háta mögé dugta a kezit, de a csozé csöppet se szégyelte magát, hanem gazdámnak mondta:

— Ments ki apuskám a hölgnél, úgy látszik nem érti a tréfát.

Gazdám megijedt, hogy megbántódott a vendég, oszt vigasztalta:

— No de Bélám, nem haragszik ő. Tudja ő, hogy nem vagy te rossz ember. Megmondtam én neki, hogy jó a te szíved, csak szeretsz kópéskodni.

A nagysága elővette a kötőtűt, meg a pamukot, oszt kötötte Máté cipőjét. Mintha ott se lenne a vendég. Csak gazdám társalgott vele.

— Mihez kezdesz most Bélám? Mik a terveid? Mit fogsz dolgozni? Nagy öröm ám a munka, ha megelégedéssel végezzük. Eddig a tudományos rovatot csináltam a lapnál, de nemrég elkértem a gyermekrovatot. Nagy boldogság ám ennyi gyermekkel megismerkedni. Te, a lányok milyen kényeskedők, a fiúk meg milyen büszkék. Nézd, csak nézd a leveleket!

A nagysága intett, hogy ennek ne szedje elő, de gazdám minden vendégnek mutogatja. Ennek is előszedte.

De ez csak kinevette:

— Fényképet mutass apuskám! Vannak-e csinoskák a lányok között?

Őszet hogy gazdám kirakta a leveleket az asztalra, ő csak lesöpörte.

Én azt találtam mondani: nahát!

Ő meg rámszólt: mit csipogsz csibe!

Aztán megint a nagyságához fordult, aki nem is hallgatta.

— Esküszöm asszonyom, hogy maga csinálja jobban. Ha az én Özsébem ilyen csinoskákat fogad — de váltással asszonyom, mert fő a váltás — tán örökre magához láncol.

Én kimentem vóna a konyhába, de gazdám a lelkemre kötötte, hogy nekem is benn kell maradni, ha vendég van. A multkor is rámszólt, hogy kihúzódtam.

Gazdám nem is haragudott, hogy a csozé lesöpörte a leveleket: csak összeszedte, őszet elrakta. Még ő mondta:

— Ne haragudj Bélám, hogy evvel untatlak. Te biztosan csak a tervedre gondolsz, hogy mit fogsz dolgozni.

Én tudtam, hogy rosszul ismeri ezt gazdám, mert ez elmenne a munka temetésire is. Hát úgy is vót, mert kereken kimondta:

— Apuskám, én nem akarok az életben többé dolgozni. A Szent Vendel együletet rendelte az ég az én istápolásomra. Papok maradékát eszem, de ilyen kosztom még sose vót. És Lenke nővér, ha-ha-ha. Előre röhögök a holnapi lelki-prédikációtól. Biztosan tudja, hol voltam három hónapig, de a megtért bárányt örömmel kell fogadni, mert Jézus urunk szigorúan előírta. Fújj, azt a mosogatólé-szagú kezét is meg kell csókolni, mert elvárja.

Hogy eddig eljutott, cigarettát kért, de a nagysága rászólt, hogy itt nem lehet dohányozni a gyerek miatt. Gazdám türelmesen hallgatott, a csozé meg folytatta:

— Egy pincében van az étterem, külön asztal az uraknak, meg külön a népnek. Azt hiszed apuskám, a mennyországban nem így van? Fogadok, hogy így! Lenke nővérnek nincs nagyobb öröme, mint új vendég az urak asztalánál. Különösen mérnöknek, meg tanárnak örül. Én a tanítói oklevelémmel csak kisebb sztár vagyok. Egyszer szerzett egy méltóságot is! Hogy körülcicseregte, még a székét is megtörülte. Még kedves mérnökjeit is hanyagolta. Folyton hajtofta: minden mozdulatán látszik, hogy igazi úr. Pár hét múlva őszet zsaruk vitték el a méltóságot, mert kauciót szedett fel házmesterektől, őszet ház meg simon.

— Az se volt utolsó eset, amikor levittem Krausz Dinit avval, hogy született katolikus, csak hát nagy az orra. De a szerencsétlen az Ave Máriánál hátat fordított a feszületnek, meg mikor meg-

kapta a levest, rögtön nekiesett, mint bolond ténén a fiának, pedig a szájába rágtam, hogy elébb imádkozni kell.

Közben majd elfelejtem, hogy kivitem a bögréket meg a tálcát, de kinn is hallgattam, mert azért kíváncsi voltam, mit hazudozik össze a csozé. De gazdám kiszólt:

— Hozzon be kedves egy kis gyümölcsöt is! Biztosan talál valahol.

Mit vigyek, mit vigyek, mert almát nem vihetek, az kell Máténak, oszt a nagysága se szólt volna ki, hogy mit vigyek, mert más meg nem vót. Vittem hát a lekvárbul két tányéron, amit gazdám szüleje küldött. Aztán ki akartam menni, de gazdám rám szólt, hogy csak üljek le. A csozé kanalazta a lekvárt, oszt tovább mondta a magáét.

— Lenke nővér el is kapott, hogy ő a más vallásút is szívesen látja, de ez mégis katolikus intézmény. A legjobb mégis az vót, mikor húsvétra gyónni kellett, oszt bemutatni a cédulát. Persze Dini nem tudott gyónni, csak rága a fülem, hogy így komám, úgy komám, gyónj meg helyettem.

Itt a nagysága rászólt, hogy:

— Tekintse azt, hogy én is katolikus vagyok és vétkezem. hogy ilyesmit hallgatok.

De a csozé csak heherészett.

— Ha nem nézném, hogy hölgyek is vannak jelen, akkor avval kezdtem volna, hogy hogy vótunk mi Lenkével, hogy vétkeztünk a hatodik parancsolat ellen. De én erről egy szót se szólok.

Gazdám meg védte, hogy megbántad te azt Bélám, bizonyosan megbántad. De az csak mondta a magáét, mintha a nagyságának mesélne, pedig az rá se nézett.

— Jól tudja asszonyom, hogy nálunk halálos bűn a papot becsapni a gyónással. Hát csak mondtam Dininek, hogy én ezt nem tehetem meg. Dini meg megijedt, hogy kiesik a jó hejtrül, oszt próbált megvesztegetni.

— Segíts rajtam Béluci, gyónj meg helyettem, kapsz egy pengőt.

— Erre én lehordtam: mit gondolsz te? Kinek nézel te engem? Nem sül ki a szemed? Tudod mit vennék én a lelkemre? Oszt még, hogy egy pengőért? Kettőért nem mondom...

Le is gomboltam róla a két ruppót, de előre ám, oszt becsülettel meggyóntam helyette. De be is mártottam Dinit a Szent Atyuska előtt, hogy az se köpni, se nyelni nem tudott.

Elébb azt kérdezte, mikor voltam utoljára templomban? Mondtam, van annak már vagy másfél esztendeje. Hogy-hogy nem járok sűrűbben? Bónumi vagyok, oszt az ottani pap nagyon rákapott az özvegyekre. Nálunk a férfiak közt az járja: akkor megyek én a templomba, ha a bika elől menekülök. Hát káromkodni szoktam-e? Előfordul. Ugye nem gyakran? Nem. Ötször-hatszor naponta. Ejnye kedvesem, az Úr nevét ne vegyük hiába a szánkra. Nős? Sajnos. De nem csalja meg a feleségét? Előfordul. De nem gyakran? Hetenként négyszer-ötször.

A Szent Atya erre kis hijján elkáromkodta magát, de félúton visszaszívta. Alig akart feloldozni.

Hogy elmondta a saját gyalázatát, olyat röhögött, hogy Máté fölsírt, de aztán mindjárt elaludt. A nagysága meg se szó, se beszéd, felállt, hogy kimegy, de a csozé is felállt.

— Maradjon csak asszonyom, immár vége a vendégszereplésnek. Búcsúzó.

Aztán meg gazdámnak:

— Hanem apuskám, nem kívánhatod, hogy ingyen mulattassam házad népit. Ne mondd, hogy nem vagyok olcsó János, egy tizesből megúszhatod, pedig nekem többbe van.

Erre a nagysága olyan lett, mint a pipacs, oszt csak rászólt a csozéra:

— Nem szégyenli magát, hogy meglett ember létire egy családapát pumpol? Magamnak se veszek cipőt, meg harisnyát, csak hogy a gyerekemnek jusson, oszt maga meg elvinné elüle? Meg tudná tenni?

A csozé nem szégyelte magát, még neki állt följebb:

— Ahol cseléd van asszonyom, ott igazán nem illik panaszkodni.

Én csak vártam, hogy mi lesz most, mert nem szólt senki, aztán gazdám a nagyságának:

— Kislány, mégse hagyhatjuk cserben a mi kedves vendégünket. Segítsünk rajta, biztosan éjjeli szállásra kell neki a pénz.

A nagysága csak elsápadt, hogy nem neki fogta pártját gazdám, oszt kivette a kulcsot a retiküljéből, sírt, oszt odacsapta gazdámnak:

— Herdárd csak el a gyereked szájától a falatot! Nem bánád, ha mindnyájan éhen pusztulunk, csak a korhelyeidet dughasd.

Ezzel kiszaladt, oszt beszaladt a fürdőszobába, oszt bezárta az ajtót.

Gazdám kivette, oszt odaadta a tíz pengőt. A csozé meg hogy eltette, még ő pirongatta gazdámát:

— Miféle próféta vagy te, hogy még a saját portádon se tudsz rendet tartani? Hogy akarod te megváltani a világot?

— Már hogy a világot? Tréfálsz te Bélám. Még egy falunak is kevés volnék, még egy uccának is. Esendő ember vagyok én Bélám, esetlek-botlok még jobban, mint mások.

Hogy a csozé készülődött elfele, gazdám kiment, hogy hívja búcsúzni a nagyságát. De tudtam, hogy az nem jön, mert lehozhatja annak gazdám a szűz Máriát is az égből, ha truccol. Nem is jött, meg nem is szólt ki neki a fürdőszobából, meg nem nyitotta ki az ajtót se.

Benn meg addig a csozé bekanalazta gazdám tányérjárul is a lekvárt, mert ő hozzá se nyult. Nem szégyelte magát én előttem. Aztán meg kikezdett velem, hogy:

— Ne vágj föl annyira cirmus, ha akarod, még találkozhatunk.

Találkozzon veled a hóhér, gondoltam, de nem mondtam neki, csak nem fogtam vele kezét. Meg akart csipni, de gazdám bejött.

— Né haragudj Bélám, de a feleségem nem mindig ért meg engem. Meg igaz, hogy egy kiesít szüköcskén vagyunk.

Elmenőben azért a csozé beszólt a fürdőszobába:

— Csókolom kacsóit asszonyom!

De a nagysága nem szólt rá semmit. Tőlem meg úgy köszönt el, hogy:

— Istennek ajánlak cirmus.

Én se szóltam rá esemmit, de hogy gazdám rá nézett, csak köszöntem:

— Isten megáldja.

Pedig tudom, hogy az ilyet csak megveri.

Gazdám lekísérte, én meg bekopogtam a nagyságának, hogy már elmentek. Ő meg kijött, az ujjait tördelte, oszt úgy kiabált:

— Most már te is láthatod, hogy bolond! De láthattad az első perctől! Tavalyi kalapban járok, mert nem telik újra, ő meg szórja a pénzt a korhelyeknek! Istenem, mit vétettem, hogy ennyire büntetsz. Ha a gyerek nem lenne, már rég itt hagytam volna. De tavaly még nem volt ilyen, most napról-napra bolondabb lesz.

Nem állhattam tovább, oszt megmondtam:

— Az én gazdám nem bolond, csak jószívű.

De bár ne mondtam volna, mert csak ez kellett neki:

— Még te is feleselsz? Te is keseríted az életem? Meg hány-szor mondjam, hogy én előttem ne gazdázd? Nekem nagyságosúrnak mondd, megértetted? Megfizet az azért téged! Több béred van, mint egy szakácsnőnek, oszt hol vagy a főzéstől? Még a gyerek főzelékjét se tudod fölmelegíteni: vagy forrón adod, vagy hidegen, azért nem eszi!

Ez nem is igaz, mert Máté máma is jót evett. De nem szóltam rá semmit, nehogy még tovább mérgesítem.

Aztán, hogy kiadott az első mérgin, újból megágyaztam. Nem vettem fel tulle, mert nem rossz asszony, csak néha szekánt. A lányok mondják, hogy a legtöbbje olyan, hogy a belüket is kiszekálja. De a lányok között is vannak jófélék, mint a Zsófi. Ő már Bónumban is olyan vót, hogy szegődi nem tóti, meg mindene a legény. Anyám mondta is, hogy ne járjak vele, de vasárnap is csak rám akasztotta magát.

A nagysága a fejét becsavarta vizesruhába, oszt lefeküdt.

— Tedd tisztába Mátét, oszt feküdj le te is — mondta, hogy elmostam azt a pár edényt.

Gazdám nem szereti, ha felébresztjük Mátét, de fel kell, mert olyan szegényke, hogy órákig ültetjük a bilin, oszt semmi-semmi, ha bepakoljuk, meg rögtön kiereszti. A kis feneke most is fel van marva. De szerencse, hogy Máté nem sírt, mert hogy pakoltam, gazdám megjött. Azt hitte, hogy minden rendben van, oszt így kezdte:

— Elment a mi kedves vendégünk, azt hiszem kislány, te megbántottad.

De a nagysága nem szólt rá semmit. Tudtam, hogy így lesz, mert a nagysága olyan, ha haragszik nem szól, nem szól, oszt evvel öli gazdámát. Gazdám tovább mondta:

— Ahogy leértünk, Béla sírva fakadt az utcán: Nagyon aljas ember vagyok én barátom, tudom, te is csak szégyelsz a családod előtt. Mondhattam neki akármit, csak zökögött. Azt hajtotta, hogy

legjobb, ha elpusztítja magát, jól tudja ő, hogy csak terhére van a földnek.

— Nem mindig volt ő ilyen, azt én tudom a legjobban. De hogy miért változott meg, azt én is csak most tudtam meg. Gyereket akart ő is, gyereket mindenáron. Azért házasodott meg, hogy gyereke legyen. Azért választotta Erzsébetet, mert annak széles volt a csipője. Jól elfér benne a gyerek — gondolta. De hogy egy év, két év is elmúlt és csak nem jött a gyerek, megvizsgáltatta az orvossal. Akkor tudta meg, hogy sohase lehet gyereke.

— Úgy múlok ki a világból, nyomtalanul, mint ahogy a füst felszáll — zokogta az utcán. — Féltettem, nagyon féltettem. Kértem, jöjjön vissza, aludjon nálunk a rekamén, én majd elalszom a télikabátomon. Erre átölelt, megcsókolt, oszt elszaladt. Úgy kiáltotta vissza: mondd meg a feleségednek, ha legközelebb jövök hozzátok, már új ember leszek.

A nagysága nem szólt rá semmit, én meg azt találtam mondani, hogy kutyából nem lesz szálonna. De rögtön megbántam, hogy mondtam, mert gazdám megpirongatott, oszt magát vágta:

— Azt hiszi én különb ember vagyok? Egy lattal se! Nem tudja maga, hogy milyen ember vagyok én! Sok van az én rovásomon, nagyon is sok. Csak egyet mondok el. Egyszer legénykoromban Budán sakkoztam, mert bolondja voltam a sakknak. Sok pénzt nyertem, mert szerencsém vót. Csak éjfél után hagytam abba. Ahogy jövök át a hidon, elém áll egy ember, hogy már harmadnapja nem evett, segítek rajta. Hideg vót, nem akartam kigombolni a kabátom, meg gondoltam, eh biztosan iszákos, oszt pálinkára kell neki. Hát csak tovább mentem. De alig teszek hat lépést, nagyot sikolt valaki mellettem. Visszanézek, hát az én emberem a korláton vót már.

Ítt gazdám megvárta, míg Mátét lefektetem, az meg azonmód elaludt.

— Rohanok oda, de már késő. Zsupsz, az emberem bé a vízbe. Kiabáltam a motorosnak, egyszerre magamon kívül lettem. A motoros jött is, de nem ért az semmit. Hiába nyujtották neki az evezőt, csak ellökte, oszt lebukott. A víz ereje fölvetette, de megint erővel lebukott. Be kellett vóna ugranom, mert jó úszó vagyok, biztosan kihoztam vóna. De gyáva vótam, az emberem meg odaveszett. Látja, ilyen ember a maga gazdája.

Kimentem, hogy bent ne sirjak, oszt én is lefeküdtem. Gazdám még sokat beszélt a nagyságának, de az csak nem szólt, nem szólt. Nem tudom, hogy lehet ilyen emberre haragudni, hisz ezt kenyérré lehetne kenni.

Hátha még azt tudná a nagysága, hogy mi volt itt két éve nyáron! Úgy kezdődött, hogy a nagysága mindenáron a Balatonra akart menni. Gazdám meg kereken kimondotta, hogy nem mennek, mert nem futja a keresetből. A nagysága truccolt, oszt egy szép napon leutazott a szüleihez, mert azok ott nyaraltak. Nekem egy levelet hagyott, hogy adjam át gazdámnak, ha hazajön a szerkesztésből.

Gazdámat kis hijján megütötte a guta, ahogy a levelet elol-

vasta. Csak megtántorodott, de hogy magához tért, olyat káromkodott, hogy a bónumi kocsisok se tudnak jobban, pedig azok is el-elcifrázzák. Jól mondják azt, hogy Isten örizz jámbor ember háragjától. Ha gazdám akkor a nagyságát kezibe kaparintja, alighanem agyon is üti. Így csak rohángált fel-alá a szobában, majd írt egy hosszú levelet. De mire a végére ért, lecsillapodott, oszt összetépte.

— Tudja kedves, nem küldöm el a levelet, mert nem érdemli meg, hogy írjak neki — szolt hozzám.

Én meg úgy láttam, hogy befellegett ennek a házasságnak is. Nem is valók ők egymáshoz. Jól mondják azt nálunk, hogy suba subához, guba gubához.

Furesa élet kezdődött aztán. Gazdám maga kefélte a ruháját, maga tisztította a cipőjét, maga mosta ki a fehérenműjét, nem hagyta, hogy segítsék neki. Egy este meg azt mondta, hogy csak üljek le, mert ma ő főzi a vacsorát és fel is tálalja, mert én is elégszer kiszolgáltam őtet.

Nem mertem vele ellenkezni, de nem is örültem ennek, mert akkor én tulajdonképpen mire való vagyok a háznál? Zsófi csak nevetett rajta, oszt azt mondta, hogy biztosan akar tülled valamit. De ki miut él, úgy ítéi, gazdámot nem olyan fából faragták. Pedig ha akarta vóna, megtehetette vóna. Bánom is, hogy elmondtam Zsófinak.

Egy szép napon mi is összecsomagoltunk, oszt hazautaztunk Kakasszíkire. Gazdám semmilyét se hagyta itten, gondoltam is: no, ez is viszi a.betyárbútort. Hát kis hijján úgy lett.

Hogy szavam ne tévesszem, gazdámmal egy faluba valók vagyunk, Kakasszíkire, az ő anyja komendált ide. Gazdám Szíken volt kovácsinas, ott is szabadult fel Énekes Dékánynál, meg nála volt segéd is vagy két esztendeig. De már akkor is mindig a könyveket bújta. Ahogy az anyja mesélte, amikor evett, akkor is a fél szeme a könyvön vót, mondta is neki:

— Fiam, hagyd a könyvet, ha evés ideje van, mert a kanállal majd nem leled meg a szád.

Már akkor is igen jámbor vót, mondják, hogy még a Betyár Vargával is kijött, pedig az mindig részeg vót és az élő fába is belekötött. Csak akkor néztek nagyot a szíkiek, amikor egy nagy úr ótóval lejött Pestrül, egyenest be a jegyzőhöz, hogy ő viszi Varga Pétert Pestre. A jegyzővel együtt mentek a műhelybe, gazdám meg épp a Dudvás Szemenyei lovát vasalta, amikor megállt az ótó. A népek meg odasereglettek, én még iskolás kislány vótam, de én is ott vótam. A pesti úr azt mondta, hogy ez a szíki legény olyan szép mesét írt az újságjába, hogy olyat kevesen tudnak az országban. De gazdám nem ment vele, csak akkor ment el, amikor Énekes Dékány másik segédét kapott.

Gazdámot félnótásnak tartják Szíken a jámborsága miatt. Azért is kinevetik, hogy a feleségit kislánynak hívja, pedig már gyerekek is van. Tőlem is sokan kérdezték, hogy ugye bolond a te gazdád? Alig győzők emiatt pörölni velük.

Ahogy két éve nyáron hazaértünk, gazdám azt vette a fejibe, hogy visszatér a régi szakmájához. Az első az anyja volt, aki ki-nevette.

— Elment az eszed fiam a jó módtul. Penna való már neked, a kalapács nem is állna jól a kezében.

De gazdám csak elment Énekes Dékányhoz, ezt a Santa Balog mesélte, aki épp ott volt.

— Elkelve-e egy jó segéd, mert kommandálhatok egyet — kezdte gazdám.

— A jó segéd mindig jól jön, de most lámpással sem találsz Szíken, mert mind fölette a fene Pestre — mondta neki Énekes Dékány.

— Én tudnék egyet, akinek a munkáját szeretnék Szíken.

— Ki lenne az?

— Hát jómagam — felelte gazdám.

— Tedd bolonddá az öregapádat, ne engem — mondta a mester és nem is akart vele tovább beszélni erről.

De gazdám nem nyugodott. Felbízta a Kezítcsokolom Horvátot, meg a Lila Szabót, aki lilával húzatta el a háza alját, hogy beszéljenek Énekes Dékánnyal, hogy ők meg vannak elégedve gazdám vasalásával, mert hat év óta még mindig szolgál a szekér. Ezek megígérték, de vasárnap a kocsmában csak kunérozták Énekes Dékányt.

— Nem viszem hozzád a lovam, ha az Úri Varga lesz a segéded, mert majd a ló térdire találja verni a patkót.

— Lesz az öreg Istené, nem az enyém — szabadkozott Énekes Dékány.

De gazdám csak nem nyugodott. Másnap már hallottuk, hogy Bogárzón alkuszik a Kétszer Kovács műhelyére. A Kétszer Kovács már kiöregedett, oszt eladta volna a műhelyt. Majd egy hétig járt hozzá gazdám és már nem is volt sok közöttük, amikor megjött a nagysága ótóval, hogy gyereket vár, most már biztos. De gazdám csak akkor hitt neki, amikor megnézte az írást, amit a doktor adott, de aztán mindjárt megbocsátott. Engem is felpakoltak az ótóra, oszt azóta még szelídebb lett gazdám.

De a nagysága most nagyon kihozta a béketűrésből, hogy nem szólt. De gazdám csak békülni akart.

A nagysága nem békült, mert gazdám a maga helyire feküdt. A kislámpánál olvasott, de kihallatszott, hogy sóhajtozik. Mindíg csudáltam, hogy lehet annyit olvasni: sokszor gondoltam már, hogy meglessem, meddig olvas, éjjélig-e vagy hajnalig. De most se tudom kívánni, mert már leragad a szemem.

Félálomban még hallottam, hogy gazdám lekattintotta a kislámpát, oszt így szólt:

— Leszek én még Szíken kovács!

Nem tudom kinek mondta, mert a nagysága már rég aludt.

E. KOVÁCS KÁLMÁN